

Teza: niewłaściwe wykonywanie obowiązków zawodowych. Przekroczenie wolności pisma.

Używanie przez obwinionego jednocześnie tytułu „radca prawny” oraz „Prezes Zarządu Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością”, nie określając jednocześnie, czy występuje w roli prezesa zarządu spółki czy w ramach czynności zawodowych radcy prawnego, jest deliktem dyscyplinarnym. Występowanie także w podwójnej roli i grożenie innej osobie wszczęciem postępowania karnego, stanowi kolejny delikt dyscyplinarny.

WO-64/19

ORZECZENIE

z dnia 20 września 2019 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Piotr Dragon

Sędziowie: SWSD Karolina Szał, SWSD Piotr Trębicki - sprawozdawca

Protokolant: Aneta Stefańska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Alicji Kujawy po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 września 2019 r. sprawy radcy prawnego R. B.

obwinionego z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 4 oraz art. 7 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (w brzmieniu ustalonym Uchwałą nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego),

na skutek odwołania wniesionego przez Ministra Sprawiedliwości od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w Łodzi z dnia 21 września 2017 r. (sygn. akt OSD/W/7/2017):

I.

zmienia zaskarżone orzeczenie w pkt 1.2 w ten sposób, że wymierza obwinionemu karę nagany,

II.

w pozostałym zakresie utrzymuje w mocy zaskarżone orzeczenie,

III.

kosztami postępowania odwoławczego obciąża obwinionego R. B. i zasądza od obwinionego R. B. koszty postępowania odwoławczego w zryczałtowanej kwocie 1.300,00 zł (słownie złotych: jeden tysiąc trzysta) płatne na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

Minister Sprawiedliwości, na podstawie art. 70⁴ ust. 4 ustawy z dnia 6.07.1982 r. o radcach prawnych, złożył odwołanie od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi z dnia 21 września 2017 r. (sygn. akt OSD/W/7/2017), zarzucając mu:

1.

rażącą niewspółmierność kary wymierzonej obwinionemu za każdy z trzech czynów w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości popełnionego deliktu dyscyplinarnego i stopnia winy radcy prawnego R. B.,

2.

obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 65 ust. 1 i 2 w zw. z art. 65 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o radcach prawnych, polegającą na wymierzeniu kary łącznej nagany mimo orzeczenia za każdy z przypisanych czynów jednostkowych odrębnej rodzajowo kary upomnienia,

i wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez wymierzenie obwinionemu:

1.

za czyn pierwszy kary nagany;

2.

za czyn drugi kary nagany;

3.

za czyn trzeci kary nagany;

4.

kary łącznej nagany.

Minister Sprawiedliwości wskazał, że Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi Postanowieniem z dnia 31 października 2016 r. (sygn. akt RD 57/2015) zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi wszczął dochodzenie w sprawie radcy prawnego R. B.. Następnie Rzecznik Dyscyplinarny skierował do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego z dnia 2 czerwca 2017 r. Orzeczeniem z dnia 21 września 2017 r. (sygn. akt OSD/W/7/2017), Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi uznał radcę prawnego R. B. za winnego tego, że:

1)

w okresie od 5 do 18 listopada 2015 roku - działając w imieniu (...) Sp. z o.o., w której pełnił funkcję Prezesa Zarządu, w korespondencji pisemnej oraz mailowej kierowanej do kontrahenta (...) Sp. z o.o., tj. do P. W. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...), używał jednocześnie tytułu „radca prawny” oraz „Prezes Zarządu (...) Sp. z o.o.”, a nadto korespondencję mailową wysyłał z adresu mailowego (...), nie określając jednocześnie, czy występuje w roli prezesa zarządu spółki czy w ramach czynności zawodowych radcy prawnego, tj. czynów naruszających art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 4 oraz art. 7 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

2)

w piśmie z dnia 5 listopada 2015 roku, skierowanym w imieniu (...) Sp. z o.o., w której pełnił funkcję Prezesa Zarządu do kontrahenta (...) Sp. z o.o., tj. do P. W. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) używając tytułu „radca prawny” oraz „Prezes Zarządu (...) Sp. z o.o.”, a także powołując się na adres mailowy (...), jako właściwy w ewentualnej dalszej korespondencji - groził adresatowi doprowadzeniem do wszczęcia postępowania karnego przez prokurenta spółki (...) sp. z o.o. poprzez złożenie przez tegoż zawiadomienia o popełnieniu przez osoby reprezentujące firmę (...) przestępstwa polegającego na usiłowaniu oszustwa na szkodę PASTO Sp. o.o. oraz przestępstwa karno-

skarbowego, polegającego na wyłudzeniu zwrotu nienależnego podatku VAT, tj. dokonania czynu naruszającego art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 38 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

3)

w korespondencji e-mailowej z dnia 18 listopada 2015 roku wysłanej z adresu tj. (...) na adres (...) groził adresatowi, iż zasugeruje prokurentowi (...) Sp. z o.o. M. Ś., aby złożył zawiadomienie o popełnieniu przez M. W. przestępstwa pomówienia, tj. czynu naruszającego art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 38 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

i za każdy z przypisanych czynów wymierzył mu karę upomnienia. Jednocześnie, powołując się na przepisy art. 65 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 65¹ ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych, wymierzył karę łączną nagany.

Odpis powyższego orzeczenia wraz z uzasadnieniem został doręczony Ministrowi Sprawiedliwości w dniu 11 stycznia 2019 r.

Nie kwestionując ustaleń faktycznych dokonanych przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w Łodzi, dotyczących sprawstwa i winy obwinionego radcy prawnego, Minister Sprawiedliwości wskazał, iż powyższego orzeczenia nie można zaakceptować w części dotyczącej wymierzenia obwinionemu rażąco łagodnej kary w postaci kary upomnienia za każdy z przypisanych czynów, a także w części dotyczącej orzeczonej kary łącznej, gdyż został popełniony błąd prawny, prowadzący do rażącej obrazy prawa materialnego.

Zdaniem odwołania podniesiony zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary ma na

celu wykazanie „istnienia wyraźnej dysproporcji między karą wymierzoną przez sąd dyscyplinarny a karą, jaką należałoby wymierzyć w następstwie prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary”. W dalszej części odwołania Minister Sprawiedliwości wskazuje, że wydając w sprawie orzeczenie Sąd winien zważyć, aby orzeczona kara była współmierna do stopnia zawinienia i społecznej szkodliwości czynu, odpowiadała społecznemu poczuciu sprawiedliwości oraz aby realizowała cele zapobiegawcze i wychowawcze w stosunku do sprawcy czynu zabronionego, zaś zgodnie z zasadami wymiaru kary, określonymi w art. 53 § 1 i 2 k.k., Sąd musiał dokonać w sposób prawidłowy oceny zarówno stopnia zawinienia sprawcy, jak też i stopnia społecznej szkodliwości przypisanego mu czynu, a także jego właściwości i warunków osobistych oraz sposobu życia przed popełnieniem przestępstwa. Minister Sprawiedliwości wskazał, iż na sędzię dyscyplinarnym ciąży obowiązek dokonania oceny poczynionych ustaleń, również w zakresie przesłanek rządzących wymiarem kary, zgodnie z przekonaniem, wskazaniem wiedzy, doświadczenia życiowego i zasad prawidłowego rozumowania. Ocena ta nie może być jednak dowolna i musi uwzględniać kryteria obiektywne, tj. logikę, wiedzę oraz doświadczenie życiowe. Poczynione ustalenia tylko wtedy nie wykraczają poza ramy swobodnej oceny, gdy oparte zostały na wszechstronnej analizie przeprowadzonych dowodów, których ocena nie wykazuje błędów natury faktycznej czy logicznej, zgodna jest ze wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego oraz prowadzi do przekonania o prawidłowości ustaleń, czego odzwierciedleniem powinno być uzasadnienie orzeczenia.

Następnie odwołanie szeroko przywołuje i omawia zasady wyrokowania w zakresie stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego, puentując, że organ procesowy wydając orzeczenie, winien odnieść się do oceny społecznej szkodliwości czynu oraz wykazać powody wymierzenia takiej a nie innej kary. Zadaniem Ministra Sprawiedliwości Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w Łodzi dokonał oceny w tym zakresie, niemniej jednak wymierzył obwinionemu karę niewspółmiernie niską, gdyż zarzucane zachowania obwinionego, w sposób oczywisty naruszają godność zawodu, podważają do niego zaufanie, oraz rodzą konflikt interesów. Zdaniem odwołania działania obwinionego godzą w wartości etyki zawodu radcy prawnego, są naganne i dlatego zasługują na odpowiednio surową, współmierną do charakteru popełnionego czynu i stopnia zawinienia, reakcję dyscyplinarną. Podobnie zachowanie obwinionego wpływa na negatywne postrzeganie osób wykonujących zawody zaufania publicznego, a obwiniony swym zachowaniem nie tylko podważył zaufanie i wizerunek swojej osoby, lecz również godził w dobre imię radców prawnych oraz naruszył standardy składające się na budowanie pozytywnego odbioru całego systemu wymiaru

sprawiedliwości. W tym stanie zadaniem Ministra Sprawiedliwości rzeczy wymierzenie kary upomnienia za każdy z czynów, jest rażąco łagodnym potraktowaniem obwinionego, a kara ta nie pozwoli odczuć radcy prawnemu w sposób wystarczający, negatywnych konsekwencji swojego nagannego zachowania.

Odnosząc się zaś do zagadnienia wymierzonej obwinionemu kary łącznej, wskazać należy, że obowiązująca ustawa o radcach prawnych w art. 65 ust. 1 przewiduje pięć rodzajów kar dyscyplinarnych, w tym w pkt 1 upomnienie, a w pkt 2 nagane. Z kolei jako zasadę przyjmuje, w art. 65¹ ust. 1, że w razie jednoczesnego ukarania za kilka przewinień sąd dyscyplinarny łączy wymierzone kary, a zasady łączenia kar zostały określone w ust. 2 tego przepisu. Karę łączną nagany, zgodnie z art. 65¹ ust. 2 pkt 1, wymierza się w razie orzeczenia kary upomnienia i nagany. Przepis nie przewiduje kary łącznej nagany w przypadku orzeczenia jedynie kary upomnienia, nawet kilkakrotnej. Jednocześnie, przywołał w dalszym ciągu Minister Sprawiedliwości, jest oczywiste, że nie wolno, łącząc kary rodzajowo jednakowe, orzec kary odmiennego rodzaju, zwłaszcza o większym ciężarze gatunkowym, jeżeli ustawa takiej możliwości nie przewiduje. Dlatego też wydane orzeczenie w zakresie kary łącznej nastąpiło z rażąco obrazą prawa materialnego.

Do akt sprawy postępowania przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie wpłynęło pismo obwinionego z dnia 18 września 2019 r., w którym wnosi o zmianę zaskarżonego orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego OIRP w Łodzi z dnia 21 września 2017 r. w zakresie rozstrzygnięcia o karze łącznej i wymierzenie kary łącznej upomnienia oraz nie obciążanie kosztami postępowania odwoławczego.

Dokonując oceny całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie zważył co następuje.

Jest w sprawie bezsporne, że popełnienie przez obwinionego R. B. zarzucanych mu czynów oraz ich okoliczności. Także jest w sprawie bezsporne przyznanie się przez obwinionego R. B. do popełnienia wszystkich zarzucanych mu czynów.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie ponownie rozważył zatem wszystkie okoliczności popełnienia deliktu dyscyplinarnego, postawę obwinionego i ocenił, że okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości, wina obwinionego jest bezsporna.

Jednak Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie podziela argumentację Ministra Sprawiedliwości o rażącej niewspółmierności kary wymierzonej obwinionemu w odniesieniu do kary za jeden spośród trzech czynów, w stosunku do stopnia społecznej szkodliwości popełnionego deliktu dyscyplinarnego i stopnia winy radcy prawnego R. B..

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie uważa, że wymierzona kara upomnienia za czyn pierwszy jest właściwa. W ocenie tegoż Sądu podpisywanie się w korespondencji pisemnej oraz mailowej jednocześnie tytułu „radca prawny” wraz z tytułem „Prezes Zarządu (...) Sp. z o.o.”, a także samo kierowanie korespondencji mailowej z adresu mailowego (...), zasługuje na wymierzenie kary upomnienia, słusznie wymierzonej przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w Łodzi. Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej wskazuje, że o ile wymienione działania są działaniami niezgodnymi z zasadami wykonywania zawodu radcy prawnego, to jednak mają charakter przewinień mniejszej wagi, zasługujących właśnie na karę upomnienia. Kara ta zapewne spowoduje właśnie właściwą refleksję i wnioski tak wobec obwinionego radcy prawnego R. B., ale zapewne także wobec innych osób wykonujących zawód radcy prawnego, co wynika także z oświadczeń obwinionego, na co wskazuje m.in. pismo obwinionego z dnia 18 września 2019 r.

Jednocześnie Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie uznaje, że wymierzona w zaskarżonym orzeczeniu kara upomnienia za czyn drugi, narusza postulat współmierności do stopnia zawinienia i społecznej szkodliwości czynu. Kara taka, nie odpowiada także wymogowi społecznego poczucia sprawiedliwości oraz aby realizowała cele zapobiegawcze i wychowawcze w stosunku do sprawcy czynu zabronionego. Dokonana ocena poczynionych ustaleń, również w zakresie przesłanek rządzących wymiarem kary, zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie prowadzi do konieczności wymierzenia

kary jednostkowej nagany, za czyn wymieniony jako czyn drugi, właśnie z uwagi na konieczność zachowania współmierności kary do czynu oraz uwagi na stopień społecznej szkodliwości czynu zabronionego. I tak rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiar wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, a wreszcie waga naruszonych przez sprawcę obowiązków, zmuszają do nagannej oceny podejmowanych przez obwinionego działań. Takim działaniem jest w przypadku zawodów takich jak zawód radcy prawnego, przypadek użycia gróźb doprowadzeniem do wszczęcia postępowania karnego czy przestępstwa karno-skarbowego. O kwalifikacji czynu i konieczności wymierzenia kary nagany przesądza w szczególności kategoryczność stwierdzeń pisma radcy prawnego dot. użycia gróźb poniesienia odpowiedzialności karnej i karno-skarbowej.

Z kolei znów na odmienną ocenę zasługuje, zawarta w korespondencji e-mailowej z dnia 18 listopada 2015 roku wysłanej z adresu tj. (...) na adres (...), sugestia rozważenia złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, w tym przypadku przestępstwa pomówienia. W przekonaniu Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie to naruszenie, właśnie z uwagi na postulat współmierności kary do przewinienia i jego stopnia społecznej szkodliwości, zasługuje właśnie na wymierzoną przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w Łodzi karę upomnienia. Na uwagę zdaniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wskazuje fakt, iż jest to zaledwie sugestia podjęcia działania, wskazująca na zamiar czy sugestię rozważania oceny tego działania. Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie lekceważy tego działania, jednak wskazuje, że kara upomnienia jest karą i winna, także zgodnie z oświadczeniami obwinionego radcy prawnego R. B., przynieść zakładane rezultaty refleksji i poprawy działania radcy prawnego, co znów wynika także z pismo obwinionego z dnia 18 września 2019 r.

Jest wreszcie dla Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie oczywiste, że zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w Łodzi zostało wydane z obrazą przepisu prawa materialnego, tj. art. 65¹ ust. 1 i 2 w zw. z art. 65 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o radcach prawnych, polegającą na wymierzeniu kary łącznej nagany mimo orzeczenia za każdy z przypisanych czynów jednostkowych odrębnej rodzajowo kary upomnienia. Jednak zmiana kary za jeden z popełnionych czynów powoduje, że wymierzona łącznie kara nagany jest karą właściwą, w świetle art. 65¹ ust. 2 pkt 1 ustawy o radcach prawnych. Z tych powodów również w ocenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego należało orzec jak na wstępie.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych w zw. z § 1 ust. 1 pkt 2 uchwały nr 86/IX/2015 r. Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji.